

Jenei Gyula

Kutyadal

én nem tudom, mi a szabadság,
de olvastam róla sokat. és vágytam is,
mert akkor még hittem a költőknek,
elhitttem nekik,
hogy az jó, anélkül élni sem érdemes.
de nem tudtam, merre keressem,
s hogy milyen lehet.
és nem tudtam, hogy végül
mit is keresek.

én nem tudom, mi a szabadság.
először azt hittem, fel kell nőni hozzá,
hogy ne a szülő, a tanár,
hogy ne a nagyok mondják meg,
mit tehetek.
ha vihar támadt, beleálltam,
szembe a széllel,
lobogott a haj, dagadt az ing,
a szájba is belefújtt az orkán,
hogy szólni se tudtam.

én nem tudom, mi a szabadság,
de valamikor azt hittem, a madarak
szabadok. a fecskék.
vagy a sasok, ahogy fölfekszenek a levegőre,
és rázuhannak a célra, hogy öljenek,
hogy éljenek.
azt hittem, a vadak szabadok,
meg hogy a macska szabadabb a kutyánál,
mert nem lehet láncra kötni,
átmászik kerítésen,
háztetőn holddal társalog,
s akkor megy haza, amikor kedve tartja.

én nem tudom, mi a szabadság,
de régen azt képzeltem, talán egy lány,
akit szerethetek.
vagy felesekét inni kocsmában a társakkal,
az a szabadság,
és elvágódni messzire.

füvet szívni.
kihajolni vonatból.
stoppolni, lehúzott ablakú autóban száguldani.
azt is hittem,
a zenében szabad lehetek.
vagy egy versben, regényben.
szavakban.

én nem tudom, mi a szabadság,
de sokáig azt gondoltam,
túl van az országhatáron.
elindultam hát megkeresni.
apámék pénzéből váltottam útlevelet,
vonatjegyet.
három hét múlva hazamenekültem
az ismerősbe.
úgy, hogy nem is találkoztam
vele.

én nem tudom, mi a szabadság,
de valamikor elhittem,
hogy szamizdatot olvasni,
az már majdnem az.
hogy baráti társaságban szidni
egy rendszert, az majdnem az.
elhittem, hogy ha kitartóan vágyjuk
a szabadságot,
ha sokat beszélünk róla,
ha eljárnak
az újonnan alakuló pártok gyűléseire,
ha meghallgatjuk
a politikusként szónokló költőket,
akik annyit írtak a szabadságról,
hogy egy idő után bele is fásultak,
akkor már közel a szabadság.

aztán egyszer csak
az ölünkbe hullt a szabadság.
egy öreg költő mondta így:
ölünkbe hullt,
és most nem tudjuk, mit kezdjünk vele.

én azóta sem tudom, mi a szabadság.
az is lehet, hogy amiről azt hittük,
nem is az volt. csak délibáb.

vagy inkább:
árnyék. mert amiről a költők írnak,
az költészet, és nem valóság.
aki pedig elhiszi a szabadságot,
amiről versekben olvasott,
az hülye, s akár bele is halhat.
na jó, nem hülye.
de minek annyit beszélni róla,
amikor azt sem tudjuk,
mi az?

én nem tudom, mi a szabadság.
gyereket nevelni például jó,
de nem szabadság.
vihar? már kis hétköznapi szelektől is
huzatot kap a fülem.
a fecskék fészket leütik,
a sasokat megmérgezik,
elgázolt macskák tetemei az útszéleken,
a lányokból kiöregedtem,
a felesektől eltanácsolt az orvos,
a fűtől a büntető törvénykönyv,
és ha olvasni akarok,
előbb meg kell keresnem a szemüvegem.
a szüleim meghaltak,
de attól sem lettem szabadabb.
a szabad világról meg régen tudjuk,
hogymár nem az.
s hogy igazából sosem volt az.

én nem tudom, mi a szabadság,
csak azt tudom, hogy a politikához
nincs köze.
nem is volt. de ha lett is volna,
egyre kevésbé lehet.
a szabadságot költők találták ki,
filozófusok.
boldogtalan, megbízhatatlan szerencsétlenek.

sándor is, szegény! annyira komolyan vette,
hogymárgoszlop,
meg a néppel tűzön-vízen át.
bele is halt. maradt utána özvegy, árva.
meg versek, sok bolondság.
a kutyák dala, meg a farkasoké.

hogy átlőve oldalunk, meg fehér óra le.
istenem, valamikor
hogy elhittem neki én is
a farkasokat.

amikor sándorunkat tanítom,
mindig megkérdőzöm a diákokat,
ki vállalná inkább a kutyasorsot,
és ki a farkasét.
egyre többen emelik fel kezüket a kutyáknál.
gyerekkorunkban mi mind
farkasok akartunk lenni,
mert mint a kutyák, olyan gyávák voltunk.
soha nem mertünk a konyha szögletére,
a biztonságra szavazni.
persze, mert fehér óra le!

én sosem tudtam, mi a szabadság.
talán csak versek árnyéka,
boldogtalan költők tévedése,
olyanoké, akik annyit írtak róla,
hogyan vagy belefásultak,
vagy elhitték,
s most minket akarnak meggyőzni
nevetséges és veszélyes
rögeszméjükről.

